СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 39. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го ЛЮТОГО 1950. No. 39. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 17, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

К. І. О. ПРОГАНЯЄ ТРИ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЮНІЇ

Вашингтон, 15 лютого. — Екзекутивна Рада Конгресу Індустріяльних Організацій прогнала дальші три юнії зі свого складу за їх послух комуністичній диктатурі, створеній Американським Політбюром. Юнії мають право відклику до красвої конвенції К.І.О. Свіжо прогнані юнії такі: Майнерські, фабричні й гутні робітники; Обєднані бюрові й професійні робітники та Харчові й тютюнові робітники. На останній конвенції виключено дві юнії, а саме: Обєднані електричні робітники й Робітники фермерського устаткування а незабаром мають ще виключити юнію Обєднаних прилядних робітників — разом буде шість великих юній.

Рішення виключити три згадані юнії запало у спеціяльній комісії, яка переводила слідство над поведінкою комуністичних юній. Свідки, між якими були колишні урядники юнії з комуністичними нахилами, виявили цілий апарат, який існує в юнії, яка піддається під комуністичну диктатуру. Звичайно є невидима мала комісія, яка їздить до комуністичного Політбюра в Ню Йорку на поради і звідси дістає вказівки, яка має бути політика юнії. До тісної комісії належить хтось з екзекутиви і редактор органу юнії. Після того така комісія скликає потайки всіх комуністичних членів юнії на окрему нараду, на якій подає до відома накази Політбюра, укладає тактику, як перевести ухвалу в юнії, а коли приходить правильне місячне чи інше періодичне зібрання всіх членів юнії, тоді вже ухвала є тільки формальністю, бо комуністи закричують опозицію.

Екзекутива К.І.О. рішила зорганізувати нові юнії з тих членів прогнаних юній, які не є комуністами ані попутниками і так з часом відбудувати послаблену організацію.

НА ВУГІЛЛЯНИХ ПЕРЕГОВОРАХ СТВЕРДЖУЮТЬ КОНКУРЕНЦІЮ ОЛИЙНОГО ТОПЛИВА.

Вашингтон. — На першій зустрічі власників вугілляних майн з майнерською юнією після судового доручення відкликати страйк, ніяк не могли обі сторони розговоритися про умови нового контракту. Голова юнії, Джан Л. Луїс закидав власникам, що вони побирають велетенські зиски, яких не хочуть розділити між майнерів, а власники вказували на „худі роки" в торгівлі вугіллям. Як власники, так і юнія не оспорювали, що вугілляне топливо загрожене тепер поширеним уживанням нафти, якої ціна далеко і яка тому заступає щораз більше вжиток вугілля.

ПРОЄКТУЮТЬ ТАМУ НА РІЦІ ГУДСОН ДЛЯ ПОСТАЧАННЯ ВОДИ.

Ню Йорк. — Бюджетова громадська комісія опрацювала проєкт будови тами на ріці Гудсон, щоб забезпечити місто Ню Йорк на далеку майбутність перед недостачею води. Тама мала б коштувати $200,000,000 і була б побудована між Гаверстро і Челсі повище Йонкерсу. Тама служила б водночас за міст для переїзду, одначе правильному рухові перешкаджали б шлюзи, які мусіли б бути часто отвирані для переїзду кораблів.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА БОРОТЬБУ ПРОТИ РОЗПУСТИ Й НАХАБСТВА.

Вашингтон. — Президент Труман заповів свою беззастережну підтримку Кампанії проти зорганізованого злочину. Цю кампанію ухвалено на дводенній конференції делегатів федеральних, стейтових й громадських чинників. Кампанія буде йти під гаслом: „Проти розпусти й нахабства!" Поширення злочину й пониження прилюдної моралі приписують послабленні моральних сил після війни. Президент пригадав, що підчас такої кампанії не смієсмо ослаблювати Прав Людини і додав: „Без моральної підтримки ми можемо опинитися з тоталітарною формою уряду . . . Нам треба навчати, що треба робити добро тільки тому, що це є добро, а не в надії на матеріяльну нагороду".

— На конференції ген. прокуратор Мек Грет обіцяв повну допомогу федеральних чинників у такій кампанії. Наради велися цілу останню ніч і зазначилися великим заінтересуванням боротьбою проти зорганізованого підпільного рекету й незаконної гри. Складено тимчасову законодавчу програму для приборкання злочинів. Головою такої комісії став молодий посадник з Денвер, Квіг Ньютон.

БРИДЖЕС ЗАЯВЛЯЄ СВОЮ ЛЬОЯЛЬНІСТЬ ДЛЯ АМЕРИКИ.

Сан Франсиско. — На суді проти Гері Бриджеса, провідника юнії докових робітників, за виманчення кривоприсягою громадянських паперів, зізнавав від кількох днів самий підсудний. Він відпекується від комунізму на всі заставки, признає демократичні ідеї, тільки в іншій формі, ніж її розуміє прокуратор. Коли прокуратор запитався його, чи він мав би в Росії таку нагоду до оборони, як в Америці, він відповів, що не знає, але як щоб так не було, він відпекався б Росії.

КОРАБЕЛЬ МИЗУРИ ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ВИШКОЛУ.

Вашингтон. — Великий воєнний корабель Мизурі, який недавно попав був на мілину коло берегів Вирджінії буде направлений і відданий для вишколу кадетів і резервістів у морській академії в Аннаполіс. На місце Мизури призначено два інші кораблі на Тихий океан.

ВРЯТОВАНО ЦІЛУ ЗАЛОГУ БОМБАРДУВАЛЬНИКА БІ-36.

Сієтл, у стейті Вашингтон.— Прибережна Сторожа звідомила, що уся залога з 17 осіб, яка була на розбитім бомбардувальнику Бі-36, врятувалася. Літак щез був ще в понеділок, коли перелітав понад Бритиш Колумбію у Канаді. Залога, як звідомлено, вичерпана зі сил внаслідок холоду і небезпеки.

РОСІЯ ГОТОВА ПЕРЕМІНИТИ КИТАЙ НА САТЕЛІТА, ОСТЕРІГАЄ АЧЕСОН

Вашингтон, 15. лютого. — Новий тридцятирічний договір взаємної приязни між Советами й Китаєм, заключений в Москві, є тільки початком турбот для китайських комуністів, сказав секретар стейту Дін Ачесон на пресовій конференції. Москва буде використувати час договору для переміни Китаю на повного сателіта, як це сталося з Угорщиною або Румунією й Чехословаччиною. Советська влада буде ламати постанови договору кільки їй буде потрібно і такі відносини покінчаться нещасливо для китайського комуністичного режиму.

Що на таке заповідається, Ачесон вказав на точки умови, які кладуть до цього підстави а це: Самий договір є тільки відбиткою подібних договорів з іншими сателітами; Росія не відтягає своїх військ з Манджурії тепер, тільки в 1952 р., щоб у міжчасі могла посилити свої становища в Китаю; позичка у висоті $300,-000,000 має бути постачана впродовж пяти років, підчас яких Росія зможе експлуатувати китайські багатства на більшу суму, ніж обіцяна позичка, хоч Китай потребує фондів тепер для злагодження голоду в себе. Крім того оприлюднені точки не становлять справжнього договору, тільки тайні умови або й советські наміри без усяких умов.

ДВЕРІ ВІДКРИТІ НА ПЕРЕГОВОРИ АМЕРИКИ З СОВЄТАМИ, КАЖЕ УРЯДОВЕЦЬ

Вашингтон. — Дін Роск, заступник підсекретаря стейту, сказав у підкомісії закордонних справ сенату, що Злучені Держави є готові переговорити найважніші справи є Совєтським Союзом і залишити відкриті двері для обміни поглядами. Водночас Роск заявив, що Америка не буде сидіти спокійно в куті кімнати й прислухуватися, як Росія чи інша велика держава буде вирішувати справи поза плечима інтересованих держав.

ЕСПАНІЯ КУПУЄ АМЕРИКАНСЬКУ КАРТОПЛЮ

Вашингтон. — Уряд рішив відступити Еспанії 1,200,000 мішків барабольі зі стейту Мейн по ціні одного цента. Торговельний заступник Еспанії, Люїс Гарсія Гіхарро, заявив, що має від свого уряду уповажнення закупити негайно 50,000 тон картоплі. Кілька еспанських кораблів уже є в дорозі до пристані Сірспорт, у стейті Мейн. Мішки, в яких картопля буде перевезена будуть варті по 30 ц., крім самої картоплі. Для перевезення 1,200,000 мішків з бараболями треба буде 7-8 кораблів.

АЧЕСОН НЕ РЕЗИГНУЄ

Вашингтон. — Дін Ачесон висловив здивування на пресовій конференції, коли кореспонденти згадали про телеграми з Бангкоку, що він резигнує зі свого становища секретаря стейту. Він заперечив, начеб мав такий намір. У звідомленні було сказане, що на його місце мав би прийти д-р Филип Джессуп, який як загальний амбасадор, виїхав до Азії.

СЕНАТОРИ ВЗИВАЮТЬ ДО ОБМЕЖЕННЯ ВИДАТКІВ НА О.Д.

Вашингтон. — У сенатській підкомісії видатків переведено дискусію над зменшенням видатків на Організацію Обєднаних Держав. Теперішні видатки Америки на працю різних бюр і агенцій цеї установи виносять $144,629,262 за останній бюджетовий рік. Покуєсться, що при О.Д. є забагато бюр з такими самими цілями й тому прийшла пора, щоб такі бюра зілляти і сконсолідувати працю. Звіт з видатків на О.Д. виказує, що багато фондів витрачується на різні міжнародні наради, непередбачені бюджетом О.Д. Крім видатків на працю О.Д. треба ще доплачувати на будову приміщення і допомогу між - американських організацій на їхню працю.

„ДЖЕНЕРАЛ БЛЕК" ЗНОВУ СПІЗНИТЬСЯ

Ню Йорк, 16 лютого. Портові власті повідомили, що до трьох вже поданих спізнень корабля „Дженерал Блек" з переселенцями з Европи долучилося ще одно і корабель не причалить в суботу, тільки в неділю, 19-го лютого. Кораблі „Джешерал Стирджіс" і „Дженерал МекРей" мали б причалити в понеділок, хоча існує можливість, що цей останній, який відплив з Бремергафен пізніше, може ще спізнитися.

ПААСІКІВІ ПЕРЕВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ ФІНЛЯНДІЇ

Гельсінки, 16 лютого. — Юко К. Паасіківі був перевибраний вчора президентом Фінляндії на нову шість-річну каденцію в першому голосуванні. Президента вибирали триста вибраних попередньо електорів. Паасіківі одержав 171 голосів. Його протикандидати, кандидат аграрної партії Урго К. Кекконен одержав 62 голоси, а комуністичний кандидат, колишній премієр Мауно Паккала, дістав 67 голосів. Під час вибору президента на залі парляменту, де вибір відбувався, були приявні численні представники, як теж майже в цілости дипломатичний корпус, за виїмком советського представника. Інавгурація нової каденції президента відбудеться в дні 1-го березня.

ДАЛЬШІ ВІДГУКИ НА ВИСТУП ГОЛОВИ УКК, ПРОФ. ДОБРЯНСЬКОГО

Вашингтон, 15 лютого. — Виступ голови Українського Конгресового Комітету, проф. Л. Добрянського, в сенатському підкомітеті з доказами советського народобивства в Україні продовжує бути предметом зацікавлення та коментарів американської публичної опінії. Крім згаданих вже голосів преси, теж „Ди Гартфорд Курент" надрукував відповідну згадку, підкреслюючи головно заяву проф. Добрянського щодо можливостей контакту з воюючою Україною. „Вашингтон Повст" тепер коментує виступ проф. Л. Добрянського в редакційній статті, підкреслюючи зокрема цілу неймовірну грозу видвигнених українським представником доказів советського народобивства.

БЕВИН НАЗИВАЄ ВИСТУП ЧОРЧИЛА „ВИБОРЧИМ ТРЮКОМ"

Лондон, 16 лютого. Британський секретар закордонних справ, Ернест Бевин, назвав передвчорашній виступ Винстона Чорчила з пропозиціями „ще одної розмови з Москвою" хитрим „передвиборчим трюком", обрахованим на зловлення для Консервативної партії голосів одної групи виборців. Промовляючи з рамени Лейбуристської партії по радіо до народу, Бевин твердив, що пропозиції Чорчила не були серіозні ані практичні. „Я не виключаю пропозиції, яку видвигнув Мр. Чорчил, але тепер вона залежить від Об'єднаних Націй" — твердив Бевин, вважаючи, що всі ці справи повинні тепер концентруватися і переходити тільки через світову організацію. Він в дальшому твердив, що Захід завжди готовий на всякі переговори з Москвою, як тільки вона виявить переконливо добру волю зі свого боку. Сам Советський Союз Бевин назвав „замкненою книгою", до якої, крім кремлівських диктаторів, ніхто не має доступу, не тільки зі Заходу, але навіть і самі підсоветські народи.

ЗАКІНЧИЛИСЯ НАРАДИ АМЕРИКАНСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ В АЗІЇ

Бангкок, 16 лютого. — Сьогодні тут закінчилися таємні наради найвищих американських дипломатичних представників в азійських країнах. Нарадами проводив подорожуючий амбасадор д-р Филип Джессуп, а в офіційному комунікаті з того приводу стверджується, що „розмови велися в загальних рямках проголошеної політики Злучених Держав Америки відносно піддержки незалежности та національних аспірацій всіх азійських народів". В коментарах до цього повідомлення додається, що американські дипломати обмірковували практичні заходи в справі господарської допомоги азійським народам та забезпечення їх перед дальшою агресією імперіялістичного комунізму.

ВІДБУДЕТЬСЯ ДОКЛАД ПРОФ. МАННІНГА В НТШ

Ню Йорк, 16 лютого. В найближчу суботу, дня 18-го лютого, відбудеться в місцевому відділі НТШ, в його приміщенні при 50 Черч Стріт в Ню Йорку, доклад професора Колумбійського університету, д-ра Кларенса Маннінга, на тему: Проблеми транскрипції з української на англійське. Початок докладу в год. 5-тій ввечорі.

ТАЄМНІ ПОСТАНОВИ ЧЕРВОНО-КИТАЙСЬКО-СОВЄТСЬКОГО ДОГОВОРУ

Париж, 16 лютого. — В поінформованих дипломатичних колах тут стверджується, що до підписаного передучора китайського договору додано цілий ряд таємних постанов, на підставі яких комуністичний Китай м. ін. зобов'язується доставити Советському Союзові велику кількість невільників на роботи в советському Сибірі, як теж погоджується на советських „дорадників" на всіх ключевих військових і політичних постах при комуністичному уряді в Пейпінгу. Тристатисяч китайських невольників вже мали б бути в дорозі на Сибір на базі того договору. Дальші контингенти слідуватимуть. Мао Це-тунг та його уряд комуністичної китайської „народної республіки", ще перед підписанням договору, мали погодитися на домагання Сталіна, щоби на всіх ключевих постах китайської армії, таємної поліції та внутрішньої і закордонної політики були советські „дорадники". Натомість Сталін мав до деякої міри „змодифікувати" свої попередні домагання щодо повної советської контролі всіх головних китайських портів. Практично вважається, що на підставі цего договору Советський Союз стає єдиним сувереном цеї нової „народної республіки", хоча під час переговорів китайські большевики виявили чимало впертости і спротиву советським домаганням. Проголошені постанови договору мали б бути тільки параваном, яким прикрито — як це заявив націоналістично-китайський представник в Об'єднаних Націях — продаж Китаю Москві.

ЗНОВУ ПРОБЛЕМА АНТИСЕМІТИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 16 лютого. — Німецький суд звільнив тут вчора Волфґанга Гедлера, що відповідав за поширювання анти-семітизму в країні. Це викликало одну з найзапекліших політичних дебат в Німеччині. Представники німецького уряду й американських властей гостро осудили акцію суду, вважаючи, що Гедлер повинен був дістати прикладну кару.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ВДОВОЛЕНІ БІЙКОЮ В ПАРЛЯМЕНТІ.

Рим, 16 лютого. — Італійська комуністична преса сьогодні „вітає" передвчорашню бійку на п'ястуки в парляменті, яка виникла після того, як один з комуністичних послів намагався вдарити премієра де Ґаспері. У бійці, як уже повідомлено, взяло участь біля сто послів, десятьом з яких опісля треба було дати „першу поміч".

12 БЕРЕЗНЯ ПЛЕБІСЦИТ В СПРАВІ ПОВОРОТУ БЕЛЬҐІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

Брюсель, 16 лютого. — Міністер внутрішніх справ Бельґії вчора повідомив, що в дні 12-го березня відбудеться плебісцит в справі евентуального повороту короля Леопольда, який ще від часу війни перебуває на „добровільному вигнанні" у Швайцарії. В цілій країні вже почалися масові демонстрації за і проти повороту короля на трон. Докищо важко передбачити вислід плебісциту.

РУМУНІЯ ПРИДЕРЖАЛА ЮГОСЛАВСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Београд, 16 лютого. — Югославський уряд вчора офіціяльно повідомив, що румунські власті примусово задержали від повороту додому югославського амбасадора в Букарешті, Радоша Івановича. Міністер закордонних справ Югославії вручив тут румунському амбасадорові гостру протестаційну ноту, домагаючись негайної видачі амбасадорові Івановичеві необхідних документів на поворот до Югославії. Задержання амбасадора, що в культурних країнах не практикується навіть з проголошенням війни, відкриває нову сторінку в „дипломатичних" методах комуністичної „народної демократії". Інцидент зв'язується теж з останнім підписанням советсько-китайського договору в Москві, що дає Кремлеві більшу „вільну руку" знову почати свою агресивну акцію в Европі. Проте вважається, що це довго Злучені Держави обстоюють свою засаду спротиву большевицькій агресії „де вона і не наступала б", Москва не почне безпосередньої військової акції проти Югославії, як довго вона не буде приготована до нової світової війни.

$163,662,520 НА БЕЛЬҐІЙСЬКУ АРМІЮ.

Брюсель, 16 лютого.— Бельгійський міністер оборони предложив вчора парляментові бюджет видатків на збройні сили країни в цьому році у висоті 163,662,520 долярів, що становить 10.95% загального бюджету, в порівнянні з 9.4% в минулому році. При цій нагоді міністер заявив, що бельгійська участь в організації европейської і атлантійської оборони на підставі минулорічних договорів вимагає відповідної реорганізації та скріплення бельгійських збройних сил.

КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ІМЕНУЄ СВОЇХ „ЄПИСКОПІВ"

Прага, 16 лютого. — Чехословацький уряд проголосив вчора свою власну номінацію „адміністратора" Католицької Церкви в словацькій діоцезії, з осідком в Банській Бистриці, мотивуючи це тим, мовляв Церква сама не додержала постанов закону і не вимагала державної апробати для номінації наступника на пості єпископа в цій дієцезії. Церква іменувала ним вікарія Данила Брісдена, а уряд іменував декана Яна Дехета, що вже перебрав урядування, виголошуючи „проповідь" проти капіталізму.

ЗДОРОВ'Я ПАПИ ПОЛІПШИЛОСЯ.

Ватикан, 16 лютого. — З кінцем минулого тижня Папа Пій XII. був захворів на грипу. Сьогодні лікарі видали комунікат, що здоров'я Папи поліпшилося, гарячки нема і голова Католицької Церкви, хоч ще знеможений, вже міг працювати в своєму приватному кабінеті.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сиги і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„СТРОМБОЛІ"

Американські фільмові театри почали цеї середи виставляти новий фільм п. н. „Стромболі", виготовлений в Італії під дирекцією Роберто Росселіні, в якому виступає як головна акторка фільмова зірка Інґрід Берґман. Сама ця подія не була б у звичайних обставинах ніякою особливою сензацією. Було б хіба тільки зацікавлення довершеннями мистецької спілки, в склад якої входили такі знамениті сили, як Росселіні та Берґман. Коли ж так не є і виставка такого фільму натрапляє навіть тут і там на бойкот та пікетування, то на це склалися інші причини, що не зв'язані з мистецтвом, але з особистою і публичною мораллю.

Чи треба пікетувати і бойкотувати фільм „Стромболі" чи інші фільми, в яких виступає Інґрід Берґман, зв'язане тісно з розголосом, викликаним широко розреклямованими любовними взаємовідносинами між Росселіні й Берґман, наслідком яких Берґман недавно повила сина. Який це був розголос, усі добре знаємо, бо ж вістка про ці народини займала в деяких газетах прямо цілі перші сторони. Це мабуть і довело до цього, що така людина, як д-р Волтер В. Кірк, секретар Федеральної Ради Церков, назвав цю любовну аферу з її наслідками і часописною реклямою „симптомом морального занепаду Заходу". Ще перед ним висказувались про те саме дуже гостро визначні духовники, між якими були протестанські й католицькі голоси, навіть і єпископські. До того римський, католицький орґан назвав аферу „перелюбством", чим воно, законно беручи, на ділі й є. Вправді Росселіні та Берґман хочуть представляти її як „святу любов", та тим тільки доливають ще самі оливи до огню і спричиняють вибухи ще гостріших протестів. Бо навіть ті, що не хотіли б кидати на них каменем, обурюються, коли хтось не тільки грішить, але ще намагається прикривати свій гріх святістю, чи „романтичним ореолом", як це знов представляють фільмові пресові аґенти.

В найболючішу струну вдарив одначе колумніст Роберт С. Руарк. Він глядить на цю „романтику" з боку широко розреклямованої в світі невинної дитини, що вродилася як нешлюбна. Це, каже він, треба вважати найбільшою провиною Берґман-Росселіні, людей віком уже старших, у світі відомих і досі шанованих. Тільки крайнє себелюбні люди могли так поступити, пише Руарк, не беручи під увагу життя і карієри невинної істоти, для душі якої їхня романтика може згодом стати важким каменем навіть у нашому поступовому віці, якщо ця душа буде дуже вразлива.

Як бачимо, любовна афера Росселіні-Берґман стала складною проблемою. Тому, що вона повстала в часі фільмування фільму „Стромболі", почали тепер зв'язувати цей фільм з приватною поведінкою Росселіні і Берґман і таким чином бойкотувати та пікетувати в деяких стейтах не тільки „Стромболі", але й всі інші фільми, в яких виступала Берґман, нераз як взір чесноти, чистоти та геройства. Думаємо, що як треба когось карати, то за злі речі, за злі вчинки, при чому не завадить памятати теж і на християнську засаду: Хто без гріха, хай перший кине каменем. Проте й таке ліберальне відношення, коли мова в даному випадку про фільми Берґман і Росселіні, не зменшує їх відповідальности за вчинки, що їх доброю славою не покривають і покрити не можуть.

Спір за ґльобальну нафту

Між американськими й британськими дипломатами йде завзятий спір за нафту. Це пізнати з меморандуму, переданого департаментові стейту британським урядом, щоб Америка обмежила до 4,000.000 тонів експорт своєї рафінованої нафти до країн, де втримана валюта стерлінґа, а решту постачить Британія. Недавно Великобританія цілком заборонила імпорт американської нафти до згаданих країн, хоч вони належать до Пляну Маршала, фінансованого з Америки. Американські продуценти земного олію зазнали наглого потрясення на таку вістку. Це була американська нафта, яка з її відкриттям перед 91 роками у Пенсилвенії, започаткувала Вік Нафти з його незлічимими біліонами долярів. Тепер головне багатство американської нафти („олію", земного олію", „петролію") находиться в південнім Заході, у стейтах Оклагома й Луїзіяна, Тексас і Каліфорнія. Загалом запаси такого олію у Злучених Державах обчислені на 25 біліонів барилок. З них видобувають 5 мілійонів барилок денно. Світ завжди рахувався з тим, що Злучені Держави є головним джерелом земного олію для усього ґльобу.

Одначе недавно це поняття змінилося. Територія довкола міста Баґдаду над Перським заливом стала тепер осередком нафтового багатства. Недалеко цього міста є землі, що належать до шейка (голови арабського племені) з Кувaїт. Цей Кувaїт стає тепер символом нафтового багатства, як колись „Панама" була символом фінансових зловживань. В Кувaїті находиться ключ до підземного нафтового океану, який у фінансовому світі звісний під назвою багатств „Середнього Сходу". Ширший Середній Схід обіймає біблійний рай Адама й Еви між ріками Евфратом і Тигром. Країни, які зараховуються до Середнього Сходу, це Іран, Ірак, Савді Арабія і оцей шеїкат Кувaїт.

У тих країнах живе коло — 30,000.000 населення — тільки, кільки виносить населення стейтів Ню Йорку, Ню Джерзі й Пенсилвенії разом. За найновішими звідомленнями, там у підземних збірниках находиться майже половина ґльобального багатства нафти, понад 32 біліони барилок. Існування земного олію в тих країнах було відоме здавна, одначе щойно після війни почали тут вертіти за олієм для світової торгівлі. Минулого року добувано в Середнім Сході по 1,300.000 барилок денно, а це значить учетверо більше ніж було в 1939 році. Американська продукція досягає 5 мілійонів барилок денно.

Вже тепер почалася конкуренційна боротьба між власниками нафтових джерел в Середнім Сході і власниками американських джерел. Британсько-голяндські власники нафти Середнього Сходу мусять здобувати для себе ринок збуту і цим підкопують американську продукцію. Великобританія вже заборонила своїм країнам приймати земний олій з Америки, а це може відбитися навіть на широкозакроєній спільній політиці в закордонних справах обох країн. Крім того близько-східна нафта доходить уже до Злучених Держав і стає загрозою для домашніх продуцентів. У Ню Йорку напр. олій з Середнього Сходу можна дістати дешевше ніж американський олій Тексасу, не зважаючи на те, що дорога з Середнього Сходу довга на одну третину обводу земного ґльобу.

У практиці це виглядає так: Барилка арабського олію в Перськім Заливі коштує $1,75. Перевіз до Ню Йорку виносить $1,02, мито при в'їзді до Ню Йорку виносить 10½ центів — отже ціна барилки при доставі в Ню Йорк доходить до $2,87. Олій у порті в Тексасі коштує $2,85, перевіз до Ню Йорку 24 центів, — отже ціна в Ню Йорку буде $3.09.

Коли чужа нафта приходить до Америки по зниженій ціні, то зовсім природне, що американські продуценти мусять знизити ціну своїх продуктів. На цьому зискають консументи, одначе тратять робітники, які працюють при добуванні нафти. Тратить теж і держава, бо продуценти нафти відчисляють собі втрати від податків. Цьому можна запобігти наложенням великого мита на імпортовану нафту, одначе тоді загрожені американські капітали, вложені в закупно нафтових піль і експлуатацію нафтових джерел в Арабії.

Коли британці рішили виключити американську нафту з постачання до країн, де панує стерлінґова валюта, то вони водночас забезпечили собі місце на одну третину цього олію, який вони дістають з арабських джерел. Між британськими нафтовими підприємствами, які займаються експлуатацією арабської нафти, є два великі концерни: Роял-Доч-Шелл і Анґло-Іраніян Компані. Між американськими підприємствами є загально знана Стендарт Ойл Компані (Н. Дж.), Тексас Ойл Ко., Стендард Ойл Ко оф Каліфорнія, Соконі-Векюом Ойл Ко, і Ґолф Ойл Корпорейшен. Американський капітал, інвестований в Середнім Сході, виносить $750,000,000.

Крім того американці мають ще великі інвестиції в нафті в Венесуелі, в Південній Америці, і вони загрожені в збуті теж і тих продуктів.

Л. Луців.

Чи слушно промовчувані роковини

СОВЄТСЬКА ПОВІСТЬ ПРО ПЕРЕЯСЛАВСЬКУ УНІЮ.

(Натан Рибак: Переяславська рада. „Радянський письменник", Київ, 1948, ст. 600).

Якось так склалося, що український нарід щорічно згадує в місяці січні світлі роковини своєї історії: Четвертим Універсалом Української Центральної Ради проголошено на Софійському майдані в Києві самостійність України в дні 22 січня 1918 року, а того ж самого дня в рік пізніше на тому ж самому місці проголошено об'єднання всіх українських земель в одну Соборну Українську Державу. Дня 6-го січня 1846 року засновано в Києві Кирило - Методієвське братство. На 29 січня припадають також роковини славного бою нашого юнацтва під українськими Термопілями — Крутами.

Про всі ті роковини писалося на сторінках „Свободи". Але ніхто не згадував у нас про ту дату в місяці січні, що вже майже триста літ Дамоклевим мечем загрожує самому існуванню українського народу — про Переяславську унію з 8 січня 1654 року. Та дата — це найтрагічніший день у нашій історії і треба б нам собі її завжди пригадувати, бо тільки повна ліквідація нашого „союзу"" з Московщиною — дасть нашому народові можливість вільного демократичного розвитку.

Що воно в дійсності так, про це переконують нас московські большевики, що доручили своєму письменникові Натанові Рибакові, що пише „на украинском языке", як зазначено на його книзі, написати товстелезний роман вже навіть не про „Переяславську унію", тільки про „Переяславську раду", бо ж і вони вже з тим навіть не криються, що між Московщиною та Україною немає жадної „спілки"; а тільки панування в сьогоднішній Україні всяких Постишевих та Хрущових, як колись князів Меньшікових та генералів Текеліїв.

Натан Рибак належить до тих совєтських письменників, що стараються йти за вітром, що віє з російської комуністичної партії. Перед другою світовою війною він написав був роман „Київ", в якому мов гонча собака вітрив українських націоналістів у київських наукових установах як „фашистівських шпигів". Тепер же задум до роману про Переяславську унію Богдана Хмельницького з Москвою бере із щоденника „Правда" (11-го жовтня 1943), коли там писалося, що „вершиною діяльности Богдана Хмельницького було рішення, прийняте українським народом в 1654 році на Раді в Переяславі. В об'єднанні братерських народів — російського і українського — величезна з а с л у г а Богдана Хмельницького".

Взявши таке „мотто" з партійного органу, автор аж до зануди говорить про нього на 600 сторінках свого „домашнього завдання".

Автор зачинає свою повість груднем 1648 року і вже тоді каже Хмельницькому говорити про те, що „він уповає тільки на братів наших, людей руських, на царя московського всі надії покладає. Бути нам під його рукою, і нам життя до віку вольне". Яке „вольне життя" мав український нарід під московськими царями — про це знає ввесь світ і навіть самі большевики московські в перших роках свого панування в Україні не вагалися писати про те, яку неволю дали російські царі нашому народові. Про це знає і сам автор і тому він гадає, що частим повторюванням думок про „московську волю" — чейже вспіє переконати читача в правдивості своєї брехливої „правди".

Рибак без найменшого сорому переносить теперішні партійні „лозунги" в 17 вік і каже українському дипломатові Мужиловському захоплюватися „стольним городом великого царства Московського — Москвою", який „спокушав до теплих, од самого серця, нехитрих слів", а в душу „входило нове і привабливе". Шкода тільки, що Рибак, який пише на „украинском языке", не заставив Мужиловського заспівати пісню „Масква мая, Масква мая, Радімая мать мая, как я люблю тєбя", яку тепер часто співають совєтські салдати.

Та і сам Хмельницький під пером Натана Рибака мусить думати згідно з найновішими вказівками комуністичної партії: „Серця наші сповнені жаданнями, щоб стали ми навіки братьми у єдиній державі Руській, під високою рукою царя і князя, самодержця Русі, Олексія Михайловича. Московське царство мусить об'єднати всі землі руські. Москва мусить подати братню поміч Україні та Червоній Русі".

Та автор дуже добре знає, як важко українському читачеві повірити в оту „московську братню поміч" і тому змушує Богдана Хмельницького говорити про неї ще на таких сторінках: 270, 282, 319, 346, 395-6, 399, 422, 519, 537, 559, 564-5, 569, 576, 584, 586, 589, 594 і 598!

Про те саме мусять говорити в романі ще й інші постаті. Дипломат Мужиловський (61), селянин Максим Т е р н о в и й (137), дід Литка (153 і 222), коваль (205), ну і московські персонажі, які таки без обиняків заявляють устами князя Прозоровського, що **„землі під государовою рукою множити треба"** (ст. 66). Тут необережно вилізло шило з мішка і читач уже знає, що справа не „в братній допомозі" українському народові, тільки в явному московському імперіялізмі, що панує в Україні і досі. Після повищих слів князя Прозоровського — наївно звучать слова українського коваля, який вірить, що „волі ждати нам з московської землі. Буде з нами брат наш народ руський, буде воля наша вічна".

Оте нашкіцування твору Рибака отими всеросійськими „об'єдінітельнімі" думками будить відразу в читача і робить „Переяславську раду" нудною книжкою, яку важко докінчити. Деколи автор зовсім не криється з тим, що він прихильний також і думці про обмосковлення українського народу і каже старому дідові кричати про те, що в нас з москалями „одна віра, одна доля, один Бог і **одна мова"**. А московський цар Олексій Михайлович говорить згідно з інструкціями сьогоднішнього Політбюра і каже, що „вороги **по заморських країнах** (хіба в Америці і Англії?!) тією думкою і живуть, якби так учинити, щоб ніколи в світі не були руські люди, діти однієї матері землі руської, сполучені".

(Кінець буде) .

Copyright by the Author.

19)

Він підійшов до телефону і вже хотів накрутити нумер Селецького, коли озвався дзвінок. Жученко підняс слухавку і почув якраз голос Селецького.

— Що з Ганкою? Я дзвонив до неї додому і до бюра, її немає!

Жученко хотів уже переказати телефоном вістку про листа, але в останнім моменті стримався. — „Краще скажу йому це особисто, — навіщо має бігти сюди перестрашений". І він попрохав його негайно приїхати. Той обіцяв.

Жученко поклав слухавку і почав ходити по своїй кімнаті від вікна до дверей. Бачив згори, як прийшла Марта і подалася до робітні. Жученко, викуривши папіроску, запалював нову від недокурка і нагло почув в устах гіркий смак, — він ще не снідав, а викурив майже повну коробку. Пішов до кухні і наставив на газ сильну каву. Від студентських часів увійшло в його звичку варити самому собі сніданок. Матвієва мала обов'язок подбати тільки про те, щоб щодня вранці на вікні у передпокою стояв кошик з молоком і булками.

Не докінчив він іще снідати, як перед домом спинилося з розгоном таксі і з нього вискочив Селецький. Жученко зустрів його в дверях кімнати.

— Що таке важливе? — спитав Селецький. — Чи щось сталося з Ганкою? Кажіть.

Жученко у відповіді безмовно простягнув листа. Селецький пробіг його швидко очима і гримнув кулаком об стіл:

— Я так і сподівався, що вони встругнуть якусь штучку!

— Хто „вони"? — спитав Жученко.

— А чорт їх знає, хто саме! Кого там нема — німці, большевики, французи, поляки... хто їх може знати!?

Селецький кинув капелюха на канапу і, збурений, почав ходити швидким кроком по кімнаті.

— Ми мусимо подумати, що робити, — почав Жученко. — Думаю, що найкраще буде, коли ця справа залишиться покищо між нами двома: без розголосу більше зможемо зробити. Я постановив, — у голосі Жученка почувся рішучий тон, — що зробимо все можливе, щоб тільки звільнити Ганку, але я постановив теж, що, в разі невдачі, таки буду мусіти видати свій винахід! Годі ж лишити бідну дівчину на загибель, ще й до того, до всієї справи зовсім непричесну! О, вони знали, як до мене підійти! Винаходу я ніколи був би не видав ані ніяк мені його не видерли б. Тепер вони мене змушують у діявольський спосіб скласти свої карти в грі, в якій я маю у руках усі козирі, а вони — нічого! Але Ганка, Ганка!..

Селецький пристанув:

— Бачу, що таки іншої ради немає. Проте — маємо час до вечора. За той час можна ще багато зробити, кинемося на всі боки, де тільки дасться. Я спробую розвідатись дещо щодо тих німців, що до яких маю найбільше підозріння. А проте, ви таки приготуйте течку з речами, яких від вас вимагають. Усе таки винахід вам не пропаде зовсім, — він далі залишається за вами, тільки що до використання його візьмуться, може, інші, і без вашої співучасти. Це єдине, що ви тратите. А дівчину таки треба вирвати з бо-зна якої небезпеки! Це я сказав би вам навіть тоді, коли б був зовсім чужою людиною, не дядьком Ганки. А тут з цілої родини вона залишилася мені одна.

Він поглянув на годинника і сказав енергійно:

— Тримайтеся, дорогий Романе! Ще не все пропало! А я не трачу часу і беруся негайно до роботи. Треба декуди піти, з деким поговорити, — я увесь ваш і зроблю для нашої дівчини все, що зможу.

Селецький, стиснувши Жученкові руку і поклепавши його по плечі, схопив капелюха і швидко збіг по сходах на долину. За мить його кроки чути було на жорстві городової стежки.

Жученко залишився сам. — „От, і намучився я над своїм винаходом та й самому собі на лихо!" — подумав він, сходячи до робітні.

ЧАСТИНА СЬОМА

Де була Ганка? — Ганка пригадує собі схоплення. — Таємнича постать. — „Руки вгору"! — Поєдинок у пивниці. — Дивний револьвер.

Ганка прокинулася. Було темно, тільки вгорі сіріло якесь віконце. Вона почула холод і натягнула на себе щільніше коц, що зсунувся на землю. Помацала рукою під собою: канапа. Тисне немилосердно, пружини вилазять натерх і, хоч темно, Ганка відчуває, що скрізь багато пилу, що він підноситься за кожним її порухом. З зусиллям почала пригадувати собі випадки останніх годин. Пів до шостої вийшла з дому, щоб, як умовилася з вуйком Мільком, зійтися в Романа і побажати йому з успіхом у дослідах. Докладно пригадує собі, як зустріла на вулиці свою приятельку Оксану та заговорилася з нею кілька хвилин. Поглянула на годинник — було по три чверті. Почав накрапувати дощик, і вона, попрощавшися з Оксаною, побігла на трамвайний перестанок, щоб не спізнитися. Втім почула за собою ввічливий голос шофера з таксі, що саме спинилося недалечко від неї:

— Паннунця куди так біжить? А може б автом?

Ганка подумала, що автом таки краще і швидше доїде, то ж скочила в авто і подала адресу Жученка. Авто рвонуло, але щойно за кілька хвилин Ганка спостерегла, що воно їде наче не туди, куди б слід. Нахилилася і повторила водієві ще раз адресу. Той, не відвертаючись, тільки трохи звільнивши біг, відповів, що мусять їхати трохи окружною дорогою, бо на вулиці, якою мали б проїздити, сьогодні рано почали направляти канали і розкопали її зовсім.

(Дальше буде).

Мозаїка людських почувань

З ЛИСТІВ ДО ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Нові іміґранти, старі іміґранти, місцева молода генерація, допомогова акція в минулому, її потреби в майбутньому — все це проблеми, що нуртують серед нашого загалу, що є предметом багатьох похвал і нарікань, багатьох жалів і глибокої вдячности, а все разом творить ці широкі рямці, в яких сьогодні вміщується розуміння „української справи" в Америці. Такими справами завалені тепер редакційні столи нашої нечисленної тут преси, вони є предметом розмов на багатьох зібраннях і в приватних зустрічах, ними теж густо записані десятки і сотки листів, що їх кожного дня вибирає зі своєї поштової скриньки 1661 Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що характером і розмірами своєї праці здобув собі безсумніву найбільшу популярність, яку досі могла мати будьяка американсько - українська організація. На підставі цих листів і хотілося б зробити бодай короткий перегляд тої великої мозаїки почувань, що так різноманітно проявляються навіть в тій же і одній справі. Все залежить від характеру людей, їх виховання і громадського вироблення, висоти їх свідомости та від їх патріотизму.

Всі ми вже призвичаєні слухати нарікання на ЗУАДКомітет, і то переважно від тих, що цему Комітетові найбільше завдячують. Дивна є людська вдача. Ще здається вчора людина виписувала до Комітету благальні листи зі скитальщини, ради Бога і людей просила рятувати її, а як тільки опинилась на сухому, вже забула і Бога і людей, і свої недавні благання, і тисячі тих своїх вчорашніх товаришів недолі, що ще залишились на скитальщині та все „розставляє по кутах", бо їй здається, що вона сама вже нікого і нічого не потребує.

Проте, яке значення можуть мати ці нарікання серед цеї великої маси признань і хвилюючої вдячности, виявленої не тільки словом, але й ділом?

„В залученні пересилаю $25 як зворот уділеної мені допомоги в дні мого приїзду до Америки. Рівночасно прошу прийняти мою найсердечнішу подяку за цю допомогу, а головно ж за уможливлення мені дістатися до цеї країни, де я не мав ні знайомих ні свояків" — пише Василь Ґр., що тільки у вересні м. р. приїхав.

„По тім рахунку, що Ви мені прислали, виходило б, що я вже вирівняв своє зобов'язання. Дуже щиро Вам дякую за те, що Ви допомогли мені знайти притулок в цій вільній країні" — пише Петро Ж., пересилаючи рівночасно $77.

„Сьогодні пересилаю Вам $30 як зворот витрачених на мій приїзд коштів і при цьому складаю Вам щиру подяку, що вирвали мене з тяжкого положення Д. П. в Німеччині" — пише М. С.

„. . . Особливо бажаємо Вам успіхів в дальшій переселенчій акції. Просимо зарахувати нас до складу членів ЗУАДК. Річну вкладку в сумі $5 прикладаємо. Про нашу заборгованість пам'ятаємо. З першого місяця праці сплатити були не спроможні. Сподіємося, що така не буде довго тяжіти на нас" — пишуть Пантелеймон та Варвара З.

„Складаю Вам найщирішу подяку за труд, який понесли для переселення українських скитальців до Америки. Рівночасно пересилаю $30 як зворот коштів мойого приїзду" — пише Михайло Н.

„З безмірною вдячністю пересилаю Вам решту мого боргу. Я болів душею, що за чотири місяці мого перебування в ЗДА я тільки тепер спромігся виконати моє зобов'язання перед Вами. Хай живе ЗУАДКомітет!" — пише Семен Турукало від себе і від своєї дружини Валентини.

„Пересилаю $25 на покриття моєї заборгованости і буду найбільш радий, як зможу вже скласти й мою лепту . . ." — Іван Т.

„З нагоди Різдва пересилаю в залученні $5 як коляду на переселенчий фонд. Я радо пожертвував би більше на ту ціль, але я сам новий переселенець і не вспів ще навіть звернути коштів подорожі для NCWC, старанням якої я з родиною сюди приїхав" — пише д-р М. М.

„Честь Вам за Ваш так великий труд і неоцінену працю для нашого народу. Залучаємо $10 на дальшу переселенчу акцію" — пише старий іміґрант М. О.

Такі і подібні листи можна б цитувати без кінця, бо вони надходять кожного дня, як від нових так і старих іміґрантів, зорґанізовано і поодиночно.

Все це вказує, що благородна праця раніше чи пізніше знайде теж і благарадну оцінку, як і раз „любов'ю налите серце ввік не прохолоне".

Василь Мудрий

НОВА ГРАМАТИКА

Олександер Панейко: Граматика української мови. Накладом Романа Смука. Авґсбурґ, 1950. Ст. 236+50. Розмір 8°.

Важкими зусиллями і мозольною працею автора і видавця вдалось пустити в світ добру, з існуючих найкращу, граматику української мови. Поява цієї граматики має свою небуденну історію. В усіх українських школах Німеччини давалася сильно відчувати недостача доброї з методичного погляду граматики української мови. Галицькі видання граматики були перестарілі та й не було їх на еміґрації. Вони лишились позаду життя та розвитку української мови. Не було на еміґрації і граматик української мови, виданих в Совєтській Україні. Видавані там граматики визначались тим, що в кожному новійшому виданні закони української фонетики, морфології та синтакси еволюціонували в тому напрямі, щоби українську літературну мову не тільки уподібнювати, але й зближувати якнайбільше до російської. Тому то українські педаґоґи, в першу чергу україністи і зокрема відділ Освіти й Культури ЦПУЕ старалися всіми силами дійти до видання нової граматики української мови.

Заходи в тому напрямі сягають початків 1947 р. Аж у половині 1948 р. дістав відділ Культури й Освіти ЦПУЕ рукопис граматики проф. Ол. Панейка. Керманичем відділу був тоді проф. Леонід Білецький. Він вложив дуже багато енерґії в те, щоби цю граматику видати. Рукопис помандрував до найвизначніших наших мовознавців на еміґрації. Скоро зявилось у Відділі Культури й Освіти ЦПУЕ аж пять рецензій на цю граматику в рукописі. Всі вони без виїмку признавали великі вальори цієї граматики, а деякі автори давали свої ради в напрямі ще кращого піднесення її вартости. Автор проф. Ол. Панейко всі ті ради та суґестії взяв до уваги та ввів деякі корективи чи доповнення в тексті. Щойно потім граматика була готова до друку. Звідси то на другій сторінці книги знайдете напис: „Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ рекомендує як єдиний підручник української мови для середніх шкіл і для самоосвіти. Керманич Відділу Культури й Освіти ЦПУЕ др. Л. Білецький. Авґсбурґ 9. IX. 1948".

Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ не мав грошових засобів на видання цієї граматики і тому справа перейшла до президії ЦПУЕ. Вона найшлася в моїх руках. По переведені всіх зв'язаних із друком калькуляцій, виявилось, що ЦПУЕ в часі реформи німецької валюти граматики видати не зможе. Тоді в контакті з Відділом Освіти та Культури я звернувся до представника ЗУАДК-у на Европу дир. Р. Смука з проханням видати граматику коштами ЗУАДК-у. Справа була важка, бо ЗУАДК теж не міг її видати, але дир. Р. Смук виявив особисто багато доброї волі та зрозуміння для справи. Це ж єдина теперішня граматика української мови, написана вільно, без „сталінських" впливів і без контролі кремлівських ступайків. Тільки дух української мови й закони її життя та розвитку лягли в її основу. Дир. Смук погодився видати цю граматику власним коштом.

Граматику друкували цілий рік. Автор недужий, прив'язаний до ліжка, мусів доручувати коректи іншим людям, теж мовознавцям, які це робили для добра справи, але які мали й свої справи на голові. Тому то в книжці всі коректорські недогляди, вміщені при кінці аж на 4-ох сторінках. На першій заголовній сторінці книжки поданий 1949 р. її появи, а на окладинці 1950-тий. Якщо я пишу про ці дрібнички, то виключно на те, щоби вказати на технічні труднощі, з якими був звязаний друк граматики. Друкарня мала теж свої труднощі, бо мусіла деякі роди черенок спеціяльно для граматики замовляти. Це теж забрало не мало часу. В післяслові до граматики автор пише: „Мабуть, мало якій книжці довелось виходити в світ серед таких несприятливих для автора обставин, як „оцій" моїй „граматиці". Довга важка недуга не тільки позбавила мене можливости особисто слідкувати за друкуванням книжки, але й не дозволила навіть читати її коректу."

Поява цієї цінної граматики є великим досягненням української еміґрації. Граматика написана солідно, згідно із найновішими вимогами мовознавства. Вона багата прикладами з найкращих наших письменників. У ній найдете рисунки і графічні ілюстрації у відділі складні (синтакси). Граматика ця необхідна для кожного, хто бажає познайомитись із законами сучасної української літературної мови. Хто не знає законів своєї рідної мови, тому важко опанувати чужу. Тому поручаю її усім, не тільки школярам. Нашим обовязком є плекати українську мову та берегти її чистоти бодай на еміґрації, коли на рідній землі це неможливе.

Авторові належиться велике признання та подяка за його цінну працю. Не менше признання та подяка належить дир. Р. Смукові за її видання. Для української мовної культури і взагалі для української культури ця граматика є великим і вартісним прибутком.

Інж. ІВАН БАЗІВ
член 363 від. У. Н. Союзу і син наших громадян і Союзовців, Дмитра і Юлії Базів з Олієн, Ню Йорк, покінчив з успіхом студії в Рінезелер Політекнік Інститют в Трой, Н. Й. та дістав степень „Бечелор оф Мекенікол Інжінірінг". В часі війни служив за морем при американській авіяції.

Голоси Читачів

„Цю руці", „прошу панства"

„Цілую ручки", „цілую ручки пані добродійці", „цю руці" і тим подібні варіяції тої самої фрази доводиться тепер досить часто почути на ґромадських імпрезах, як і в приватних зустрічах. Часто за тим йде й відповідне „діло", якщо „пані добродійка" є на досяжному віддаленні. Відгомін активного — так мовити б — „цю руці" несеться часом по залі ще голосніше ніж його „вбране в форму понять" попередження. Таке голосне теоретичне і практичне „цю руці" часто призначене для „пані добродійки", яку тут ще до десятирічних зарахували б.

Цю форму привітань принесли нам і тут її продовжують практикувати деякі з наших нових іміґрантів, головно з-поміж інтеліґенції зі Західної України. Там це було звичаєм, перейнятим чи не за посередництвом польських сусідів від французів. Можливо, що його перебрано і „безпосередньо". Діло не в тому. Але правдою є, що цей звичай навряд чи можна б назвати українським. Він теж не прийнявся в Америці і тут вважається дивоглядом. Отже, навіщо його практикувати? Є багато інших і справді українських культурних звичаїв і традицій, що їх варто б нетільки зберегти серед американських українців, але й намагатися зробити їх частиною загально-американських. До цих звичаїв цілком певно не належить „цю руці"!

Ще одна звичка серед нової іміґрації, що відгомоном товченого скла вражає американського платника податків українського роду, це постійна фраза „прашу панства" та взагалі — „панство". Деякі з новоприбулих до тої міри полюбили це „прошу панства", що не скажуть і двох-трьох речень, в яких цего „прошу панства" не було б. І це теж повторюється на сцені та в публічних виступах, як і в приватних розмовах. Чи можна це вважати за українське? Навряд? Звичайно, звернення: „пані і панове", та ще з відповідним прикметником, подибується теж в українській літературі. Панове-товариство, пане-брате і т. п. було й на Січі, це зустрічається теж в Кобзарі, але „прошу панства"? Отже, прошу панства, чи не було б мудріше забути і „цю руці" і „прошу панства"?

При цій нагоді хочеться ще висловити новим іміґрантам дружню пораду, щоби вони звертали більшу увагу на місцеві звичаї, головно на вулиці та в публичних льокалях: в ресторанах, в театрах, на різних імпрезах. Звичайно, теж і в американських звичаях може бути багато дечого такого, що вас вражає та що вам не подобається. Але вже самопошана та чемність у відношенні до гостинної країни і її народу вимагають, щоб шанувати теж їхні звичаї. За це будуть вас шанувати.

Спостерігач.

—o—

АМЕРИКА ДАЛА ПРАВО АЗИЛЮ РУДЗІНСЬКОМУ

Лейк Соксес, 16 лютого. — Тут повідомлено, що уряд Злучених Держав задовольнив прохання бувшого польського представника в Об'єднаних Націях, Олександра Рудзінського, і признав йому право азилю в цій країні. Рудзінський перед місяцем зрезигнував зі свого посту, не погоджуючись з теперішньою політикою комуністичної Польщі та протестуючи проти практичної совєтської окупації тої країни.

З ЖИТТЯ ҐРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР Н. Й.

Успішна вистава.

Український Рочестер не спить, а проявляє раз-у-раз щораз більшу активність теж і на культурно-освітному полі. До такої праці треба зарахувати теж і працю Аматорського Гуртка, що під проводом п-ні Л. Карабіневич виставив у церковній галі „Запорозький Клад" Ванченка.

Треба признати, що так підготовка цеї пеьи, як і саме виконання її не полишають нічо до бажання. Поминаючи цю — на мою гадку дрібницю, що вокальна сторінка може дещо шкутильгала, все інше було на висоті свойого завдання.

Штука проходила без суфлера, а вже сам цей факт заслуговує на спеціяльне підчеркнення, бо ж у наших аматорських театрах це велика новість.

Відмітити треба, що у виставі брали участь люди, що по цілих днях мусіли тяжко заробляти свою „пейду", а проте на пробах являлись точно (хоч деякі мусіли доволі з далека доїзджати) і ролі свої вивчили як слід.

Безперечно, що головна заслуга за виведення вповні вдатної імпрези наялежиться керівничці, п-ні Люсі Карабіневич. Це людина із довголітним артистичним стажем, учениця великого Миколи Садовського і колишня директорка театру Карабіневича в Галичині. Ще в р. 1939 висловилась вона перед театральною референткою „Нової Хати" (у Львові) ось як: „Ніякої праці я не лякаюсь. Вона мене не відстрашує, ані понижує". І справді, прибувши сюди пані Карабіневич, принявши в місцевій лічниці посаду помічниці, по виснажуючій цілоденній праці все ще находила стільки часу, щоб піддержати штуку та відповідно приготовити виставу, з якої чистий дохід пішов на цілі Допомогового Комітету.

На прикінці згаданого інтерв'ю сказала пані Карабіневич ще такі слова:

„Навіть вірю у зрозуміння моїх інтенцій і поміч загалу!"

Тепер слово за нашим загалом. Він повинен зрозуміти шляхотні інтенції великої жрекині штуки і піддержати її у благородних змаганнях в цій ділянці.

У виставі брали участь пані: М. Блага, З. Вітковицька, В. Гладун, О. Ільків, Л. Жовнірович, Т. Керженька, П. Нарівна, М. Приймакова і М. Щуровська; панове: І. Бандура, М. Благий, І. Васьків, Б. Ґуран, Я. Керженький, О. Папа, С. Пастернак і Б. Хомяк.

З них на перше місце вибився безперечно виконавець комічної ролі писаря п. Пастернак. Він заслужено збирав рясні оплески розбавленої публики. Це вроджений комік із доброю мімікою та зґрабними рухами. Також характеристика його була зовсім вдатна. Якби він мав змогу пройти кілька років драматичної школи, з нього вийшов би непересічний артист.

З жіночих роль вивязалась добре п-на Олена Ільків. Це молода, вродлива дівчина із ґраціозними рухами та гарним голосом, що його дебютантка трохи за форсовно добувала із себе, а це дещо пошкодило цілості. Ролю проворної, кокетливої циганки віддала п-на Ільків вдоволяючо.

Добрим був теж п. Бандура в ролі старого запорожця, що „збзікував" на пункті шукання закопаного предками мільйона.. Поправна характеризація, добра модуляція голосу і повільні, розважні рухи, притаманні кожному старому склались на цілість вдатно відтвореної ролі М. Буця.

Не злим був і п. М. Благий в ролі аманта, що залицявся до дочки старого Буця. Гарна поверховність ,виразна дикція та справді рухи причинилис до цього, що і він подобався публиці. Його партнерка, п-ні М. Приймакова в ролі дочки старого Буця, була теж доволі добра. Дещо більше життя так у словах, як і в рухах не пошкодило б обоїм молодятам.

Гурт дівчат і хлопців представлявся теж вдоволяючо. Особливо гарно вийшли танки, головно коломийка, що її вивчив п. Б. Хомяк. Він і сам потішив публикуількома кроками невмирущого подільського гопака. Йому теж належиться признання за вдатну характеризацію артистів. Крім нього танцювали ще в гурті дует п-на Ільків з п. Керженьким.

До підготовки штуки причинився ще з рамени церк. комітету о. д-р Рудницький.

Відмітити теж треба, що всі артисти виступали у стилевих народних строях, що їх деякі собі спеціяльно для цеї вистави справили.

Чистий дохід з вистави в сумі $122.98 вплинув до каси місцевого Допом. Комітету.

Петро Зубрицький.

—о—

НЮ ЙОРК

З діяльности Літ.-Мист. Клюбу

9 лютого в Літ.-Мист. Клюбі відбулись чергові сходини літературної секції, на яких В. Чапленко прочитав свою нову п'єсу „Злочин Андрія Річицького". На вступі автор зазначив, що пропонований увазі слухачів твір перебуває в другій стадії, тобто він становить уже цілість (перша стадія — постання окремих картин п'єси), але ще потребує шліфування, можливих і чисткових змін і доповнень, взагалі — викінчення, що автор намірений зробити по вислуханні критичних завваг, оскільки вони будуть слушні.

Хоч п'єса розміром чималенька і читання її тривало понад півтори години, — проте авдиторія просила не скорочувати окремих сцен, а читати все підряд, що свідчило про очевидну зацікавленість присутніх.

Після читання відбулась дискусія, що в ній взяли участь пп. Гірняк, Смолій, Івченко, Кошельник та декілька інших. Найбільшого „обстрілу" зазнала остання дія, зокрема сцена суду над А. Річицьким. Дискутанти зазначали, що в цім випадку не досить виразно показано все підступство і провокативність совєтського „правосуддя", що покарання Річицького на тлі показаних попереду його жорстокостей, виглядає як цілком заслужене і справедливе. Від такого кінцевого враження — що винен „стрілочник", не в міру запопадливий виконавець, а влада сама справедлива — не рятує заява А. Річицького, що він діяв „за директивами з центру", бо цих директив перед глядачем п'єси нема.

ПП. Смолій і Кошельник зазначили, що поруч добре схоплених, живих і реальних образів колгоспників і декого з низового партійного совєтського апарату, образи головно героя драми і його контрагента — вчительки Таїси — дещо надумані, недостаточно переконливі; тут потрібна дальша праця автора.

Режисер Й. Гірняк зупинився на труднощах п'єси для її сценічної реалізації; на його думку, в драмі цілком не оправдано впроваджено низку елементів символіки і романтизму (крякання ґави, дим пожеж і т. ін.), що не цілком повязується із загальним реалістичним характером п'єси.

У кінцевому слові автор визнав деякі додані завваги за слушні, він їх використає, викінчуючи остаточно свій твір, а деяким заввагам рації не признав. Зокрема вказав на те, що загально драматичний твір призначається не лише для сцени, для театрального глядача, — але й для читача, як взагалі кожен літературний твір. Тому підхід до драматичного твору виключно з погляду сценічних вимог — підхід однобічний, отже в суті речі хибний, бо не бере на увагу життя твору поза сценічною його реалізацією.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛІКВІПА, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє своїх членів ічлениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. лютого, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі. Буде вибір делеґата на конвенцію УНС і інші відділові справи, тому проситься всіх членів і члениць прибути на збори. — За уряд: І. Кобалий предс.; І. Манастирський, секр.; Й. Козловський, кас.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА.—Бр. св. Арх. Михаїла, від. 109, повідомляє, що збори відбудуться 19. лютого в годині 2. пополудні, в Іґл галі. Просимо прийти на збори, боб уде вибір делеґата на конвенцію УНС. — Г. Іваниш, предс.; Т. Шариляк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 19. лютого, в У. Н. Домі, 183 Fleet St., в год. 6. ввечір. Проситься членів громадно прийти, вирівняти свої вкладки, познайомитись з урядниками відділу, що були вибрані на минулих зборах, а тощ П. Мелень, пр.; Ю. Трент, заст.; О. Логин, кас.; В. Томчук, заст.; І. Грабар, секр.; І. Слободян, заст. На цих зборах будуть вибрані делеґати на конвенцію УНС і полагодження інших важних справ. — І. Грабар, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. лютого, в год. 2. пополудні, в домі Громади Найставн, 2051 Ровен ул. Просимо всіх членів явитись на збори в означеному часі, вирівняти залеглі й біжучі членські вкладки та полагодити спільно інші організаційні справи. — Управа.

СКРЕНТОН, ПА. — Місячні збори відділу 123 відбудуться в неділю, 19. лютого, зараз по Сл. Божій, в гали св. Михайла на Норт Мейн ул. Проситься всіх членів прийти на збори, щоби було з ким вибрати делеґата на конвенцію УНС та почути, які ухвали запали на річних зборах. — В. Бадан, секр.

CHICAGO, ILL. — Meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, Feb. 19, at 1903 W. 51st St., at 2:00 P. M. It is very important that you attend. There will be an election of delegates for the convention of U.N.A. — P. Trusiak, Treas.

ЛОРЕЙН, О. — Відділ 50 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. лютого, в гали парафіяльній, 2304 Іст 34. вулиця, в годині 1. пополудні. Присутність на зборах всіх членів є обовязкова, бо буде вибір делеґата на конвенцію УНС. Пригадується членам, щоб принесли свої залеглі вкладки і платити на час. — За уряд: о. П. П., секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 19. лютого зараз по Сл. Божій. Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо будуть важні справи до полагодження і буде вибір делеґата на конвенцію УНС. На річних зборах 18 грудня вибрано такий уряд на 1950 рік: Н. Максимчук, предс.; М. Гентош, секр.; М. Тихоневич, кас.; І. Годованець і Н. Батіх, контрольори. — М. Гентош, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 28. січня 1950 року померла

МАРІЯ ЛОТОЦЬКА,

членкця Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85 У. Н. Союзу в Гейзелтон, Па.

Покійна полишила в смутку мужа Иосифа, 3 дочки і 3 сини, котрі всі належать до Союзу.

Похорон відбувся в середу, 1. лютого з дому жалоби до церкви Преч. Діви в Фріленд, Па. — В. Й П.!

О. Костюк, секр.

Дня 30. січня 1950 року зістав забитий таксівкою в 43. році життя

МИКОЛА ПАВЛИШИН,

член відділу 370 У. Н. Союзу в Ню Гейвен, Конн.

Покійний родився в місті Золочів, Галичина. До америки прибув зі скитальщини 8. липня 1949, а до Союзу вступив в грудні 1949. Покійний брав активну участь в народнім житті.

Похорон відбувся в пятницю, 3. лютого з погребового заведення до гр.-катол. церкви св. Михаїла і на цвинтар св. Лаврентія. — В. Й. П.!

К. Марущак, секр.

ПОДЯКА

Від імени декількох десятків новоприбулих в Шікаґо публично виносимо сердечну подяку і признання Високоповажаним і дорогим братам по крові: Всечеснішому парохові православної церкви **О. Писареві**, невтомним і жертвенним Панству **Романкам** і Панству **Скоцицям**, активному і самовідданому громадському діячеві п. **Нісевичу** — за незмірну моральну і матеріяльну підтримку на новій землі, за допомогу знайти працю і мешкання та за інші незлічні діла, які вони безкорисно проявляли і проявляють далі для скитальців.

Дай, Боже, цим прекрасним людям довгих-довгих років і доброго здоров'я, і дай, Боже, нам, скитальцям, дочекатися того омріяного дня, коли ми зможемо привітати й подякувати їм за нашим українським звичаєм у вільному Києві.

Для нас було б великим щастям віддячити їм, згаданим і незгаданим тут американським українцям — нашим добродіям, у своїй власній хаті, там, десь над Дніпром, так сердечно і привітно, як вони нас прийняли тут, на вільній землі Вашинґтона.

За дорученням скитальців парафії св. Петра і Павла в Шікаґо:

Юрко Степовий, М. Хмурий.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую **ВАСИЛЯ САДІВНИКА**, який прибув 1949 р. до Америки. Хто знає про него, чи він сам, прошу написади до:

A. HALAJDIDA
King Farms Co.
Morrisville, Pa.

ПЕТРО ЯЦИК пошукує рідних і односельчан. Я родився 15.IV.1923 р. в селі Новосілка, пов. Перемишляни, Галичина. Син Михайла і Анни з дому Зішневська. Батько родом з Нараєва Ланів і є інвалідою з 1917 р. без правої руки. Відомість про себе прошу ласкаво слати на адресу:

PETRO YACYK
c/o St. Mary's Farm
5692 N. Custer, Rd. 2,
Monroe, Mich.

ГАБРИН ФЕДІР ("GABRYN FEDIR") відізвіться на адресу:

P. KOTOWSKYJ
1939 Harvard
Berkley, Michigan

ГРИНЕВИЧ АНДРІЙ, син Марії з Чорної коло Устрік дол., пов. Ліско, пошукує вуйка **ГРИНЕВИЧА ІВАНА** з Чорної, який виїхав до Америки 1909 р. Зголошення слати на адресу:

ГРИНЕВИЧ АНДРІЙ
c/o Alex Moix
512 Conway St., Conway, Ark.

Пошукую **ІВАНА МЕЛЬНИЦЬКОГО** від Дрогобича, Зах. Україна, який перебував в Д.П. Таборі Гітінґен, Німеччина, Бр. Зона. Виїхав до Канади 1948 р. Хто про него знає, або він сам, хай ласкаво повідомить на адресу:

WASYL MATKOWSKYJ
32 Robert St., Sewaren, N. J., U.S.A.

The family of the late Rev. JOHN SHUCHOWSKY wish to acknowledge with sincere thanks the kind expressions of sympathy; the many offerings of Requiem Masses for the repose of the soul of Father Shuchowsky; and also for the floral offerings.

We also wish to thank Rev. M. Martiniuk, pastor in Cohoes, N. Y., and Rev. B. Voloshin of Watervliet, N. Y., who so whole heartedly took upon themselves the responsibilities of making the necessary arrangements on this sorrowful occasion. We thank the Rev. Andrew Symko of Old Forge, Pa., classmate of Father Shuchowsky, for celebrating the Holy Mass and delivering the eulogy in English with such candid truth. We thank the Very Rev. V. Lotowycz, Jersey City, N. J., for assisting in the Mass and for his tribute and sermon in Ukrainian. We thank Rev. B. Seredovich, former assistant pastor in Perth Amboy, N. J., for also assisting in the Mass.

Our thanks are also extended to the following priests who came to pay their respects to a revered and respected priest and friend and who participated in the "Panahida" services and the Mass: Revs. C. Berdar; B. Feddish, Ph. D.; Y. Gabro; B. Gumowsky; V. Paulich, OBSM; S. Knapp, Ph. D.; M. Mischyshyn; B. Voloshin, D. D.; Rev. Father Franklin, pastor of St. Agnes R. Cath. Church in Cohoes and Rev. Father Gierlacki, pastor of St. Michael's R. Cath. Church in Cohoes.

We thank the Church Choir in Cohoes for participating in the services. We are grateful to the Basilian Sisters who took charge of Church decorations and performed other necessary services. Our gratitude goes out to the members of the Brotherhood in Cohoes and to the Ukrainian Veterans of World War II who so willingly kept the vigil.

To Mr. and Mrs. Egnot Babyak of Cohoes we feel a special deep sense of gratitude for so unselfishly opening their hearts and their home to members of the family, relatives and friends who came from a great distance. We also thank the members of their immediate family who made arrangements to provide lodging and whose efforts to do whatever and whenever anything was necessary was untiring. We thank the parishioners in Cohoes for welcoming those who came to pay their final respects. We thank the Sisterhood of the Immaculate Conception who so willingly and ably took charge of the dinner for the priests, family and guests.

We thank those loyal parishioners and friends from Perth Amboy, N. J., who were able and who came in inclement weather to mourn the passing of a priest for whom they personally felt a deep sense of love, gratitude and reverence and who knew Father Shuchowsky as a friend as well as a priest.

These friends we will always remember. May God bestow His blessing and His Grace upon them.

Very Sincerely,

STEPHANIA F. SHUCHOWSKY
IRENE SHUCHOWSKY DORVEE
CHRISTINE SHUCHOWSKY TATE
JOAN HOPE SHUCHOWSKY

ТАРЗАН, ч. 2282. Робота, яку може виконати Ґор.

Коли його мозок прояснився, Ґор побачив поломані штаби у вікні і зрозумів, що його вязень утік.

Він пригнав до свого пана і сказав йому, що сталося...

...„Або ти приведеш його назад, або самий втратиш життя"! — кричав Зі, зрозумівши підступ Тарзана.

Саме в тому часі у джунглях Ніта й Бронсон побачили, як якась тінь жене на них.